

Skribsistemoj en la Japanio

La japana lingvo havas tri skribsistemoj, kiuj malsamas. Du el tri skribsistemoj ~~tem~~ estas silabaroj: Hiraganao kaj Katakanao.

Hiraganao aŭ rondaj kanaoj estas silabara skribsistemo, kiuj reprezentas moraojn (simile al silaboj). Ĝi havas 46 moraojn, kiuj ekestis de kurzivoj formoj de ĉinaj signoj. Skribitas kun¹ ili estas ~~per ekzemple~~ gramatikaj finaĵoj kaj japanaj vortoj, ~~poer~~ kiu ne ekzistas ĉinaj signoj. Ĝi estas la plej uzata skribsistemo.

Katakanao aŭ strekaj kanaoj reprezentas moraojn, ke ekestis sur simpligitaj pecoj de ĉinaj signoj. Same kiel hiraganao ĝi havas 46 moraojn. Kun¹ strekaj kanaoj estas skribataj en moderntempajn² pruntvortojn, fremdlingvaj nomojn, onomatopeojn kaj vulgareajn³ vortojn (per ekzemple yakuzo, malakcepto ktp...).

Kanĝio aŭ ĉinaj signoj estas signoj, kiuj estas pruntitaj el Ĉinio. Ili prononciĝas plurmaniere, ĉar ili estis pruntataj kaj laŭ signifo, kaj laŭ sono, kaj pro ĉindevenaj pruntvortoj⁴. Nun japaniaj infanoj devas lerni 2 136 signoj. En 1946 Japonio reformis ĝiajn signojn, ĝenerale simpligante formon. Oni ne scias kiom da estas, sed mia instruisto diras, ke estas ĝis 50 000 signoj. Ili estas malfacilaj por skribi, ĉar ilia ~~hav~~ bezonas⁵ unu ĝis tridek movoj.

Ĝi ~~ĥi~~ ankaŭ uzas latinajn literojn aŭ *rōmanji* precipe en dokumentoj, vojmontriloj kaj lernolibroj por fremdlingvanoj. Ne ekzistas unusola latinliteriga sistemo. Ekzistas du plej uzataj sistemoj, unua estas *Kunrei*, kiel estas malofte uzata, ĉar ĝi estas malfacile legebla por ne+parolantoj de la japana, kaj dua estas *Hepburn*, kiun kiel uzas la oficialaj retejoj de la japana registaro.

Interese estas, ke la japana lingvo ne uzas arabdevenaj ciferoj nombro/numersimboloj, anstataŭ ĝi uzas ĉinaj ciferoj nombro/numersimboloj kaj, ke japana lingvo ne disigas vortojn per de spaco.

Katakanao kaj kanĝio ofte havas furiganao, kiu estas silabaj kanasignoj por indiki la prononcon de la malfacilaj vortoj.

あア a	いイ i	うウ u	えエ e	おオ o
かカ ka	きキ ki	くク ku	けケ ke	こコ ko
さサ sa	しシ shi	すス su	せセ se	そソ so
たタ ta	ちチ chi	つツ tsu	てテ te	とト to

Hiraganao kaj Katakanao

¹ Kun tu není nutně špatně, ale per by bylo vhodnější.

² Zde si úplně nejsem jist, co jste chtěl říct. Buďto je možnost (...) skribataj en moderntempo pruntvortojn (...), nebo (...) skribataj moderntempajn pruntvortojn (...) s trochu jiným významem, ale obojí v základu vyjadřuje v podstatě to samé.

³ Může být, ale *vulgara* podobně třeba jako ve spojení *vulgární latina* znamená taky (a v esperantu primárně) „obyčejný, lidový“, pro vulgaritu jako takovou by bylo dobré *fia* nebo (*vulgar*)*aĉa*.

⁴ Tady moc nevím, co tou větou myslíte. „Byly přejímány se zřetelem na (...) a kvůli přejímkám z čínštiny.“?

Pokud „a pro přejímky z...“, tak *por*, ale i tak by bylo možná lepší přepsat. :)

⁵ *Movo* „pohyb“ není vlastností znaků, ale akcí pisatele čili *bezonas* „vyžadují“ sedí lépe. *Havas* může *strekaj*.